

Література:

1. Огляд поточної формули розподілу освітньої субвенції. URL: http://sklinternational.org.ua/wpcontent/uploads/2016/11/SN39_review_current_formula_UKR.pdf (дата звернення: 14.05.2018).
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2018).
3. Освітня формула 2018 і нова формула розподілу. URL: <https://www.budgetnyk.com.ua/article/3-osvtnya-subventsya-kudi-mojna-vitrachati-tso-go-roku-ta-shcho-zmnitsya-2018-go>(дата звернення: 15.05.2018).

Колпак Анастасія Сергіївна

ст. гр. ФЗМ-11,ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ПАРАМЕТРІВ

Фінансовою базою органів місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, які виступають основою забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад та регіонів країни загалом. Значний вплив на економічну самостійність місцевих бюджетів має достатній обсяг його дохідної частини, що сприяє розвитку інфраструктури, розширює фінансовий потенціал території, дозволяє використовувати додаткові резерви фінансових ресурсів через активізацію господарської діяльності та забезпечує задоволення суспільних потреб населення.

Прогнозування податкових надходжень є вагомим та дієвим інструментом фінансового регулювання, який має враховувати вплив циклічності економічного розвитку, зовнішніх соціально-економічних чинників, системи взаємовідносин у сфері розподілу валового внутрішнього продукту через дохідну частину бюджету [2].

В умовах економічних перетворень важливим є формування прогнозних показників податкових надходжень на коротко- та середньострокову перспективу виходячи із принципів макроекономічної стабільності, достатнього рівня науково-економічної обґрунтованості та узгодженості з бюджетною стратегією держави.

Значну частку у структурі доходів місцевих бюджетів України займають податкові надходження. У 2016 р. їх питома вага складала 37,69% усіх доходів місцевих бюджетів. До складу податкових надходжень місцевих бюджетів входять як загальнодержавні, так і місцеві податки та збори. Податкові надходження у період 2014-2016 рр. мають

тенденцію до зростання з 87,33 млрд. грн. до 146,9 млрд. грн. або на 59,57 млрд. грн., що становить 168,2%.

У складі податкових надходжень дохідної частини місцевих бюджетів України у період 2014-2016 рр. домінуючим є податок та збір на доходи фізичних осіб, питома вага якого хоча і має тенденцію до зменшення з 27,0% до 21,56% у доходах місцевих бюджетів та з 71,6% до 53,75% у податкових надходженнях, однак він виступає найбільш вагогим джерелом доходів та податкових надходжень місцевих бюджетів. Абсолютні значення цього податку у динаміці 2014-2016 рр. зросли на 16,41 млрд. грн. (з 62,56 млрд. грн. до 78,97 млрд. грн.). У 2015 р. обсяги надходження цього податку скоротилися у порівнянні з 2014 р. на 7,64 млрд. грн. Скорочення надходжень ПДФО у 2015 р. обумовлено зміною у пропорціях його розподілу між державним і місцевими бюджетами, а саме 25% цього податку, мобілізованого по території міст обласного значення, районів та об'єднаних територіальних громад поступає до державного бюджету. У 2016 р. обсяг ПДФО зріс на 24,05 млрд. грн. у порівнянні з аналогічним періодом 2015 р., що пов'язано із зростанням ставки цього податку з 15% до 18% [1].

Іншим вагогим джерелом наповнення місцевих бюджетів загалом та податкових надходжень зокрема є місцеві податки і збори. Динаміка їх надходжень у період 2014-2016 рр. вказує на поступове зростання з 8,06 млрд. грн. до 42,26 млрд. грн., або на 34,2 млрд. грн., що складає 524,3%. Найбільш суттєве зростання цих податків і зборів відбулося у 2015 р. проти 2014 р. із змінами вітчизняного законодавства щодо справляння місцевих податків і зборів. У цей період зростання відбулося на 19,03 млрд. грн., у наступному 2016 р. зростання місцевих податків і зборів склали 15,22 млрд. грн. Причинами суттєвого зростання надходжень місцевих податків і зборів є те, що у їх структурі у 2012-2014 рр. більше 90% займав єдиний податок. Із впровадженням з 01.01.2013 р. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, а з 01.01.2015 р. – податку на майно, який об'єднав у собі податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плату за землю та податок за першу реєстрацію транспортного засобу цей платіж зайняв лідируючу позицію у складі місцевих податків і зборів. Так, у 2016 р. частка цього податку становила 59,05% усіх місцевих податків і зборів. Абсолютні показники податку на майно вказують на його зростання з 44,9 млн. грн. у 2014 р. до 24989,3 млн. грн. у 2016 р. або на 24944,4 млн. грн.

Динаміка абсолютних показників єдиного податку до місцевих бюджетів України характеризується зростанням на 9753,9 млн. грн. (з 7413,2 млн. грн. у 2014 р. до 17167,1 млн. грн. у 2016 р.).

При зростанні абсолютних показників частка цього податку у структурі місцевих податків і зборів з 90% у 2014 р. скоротилася до

40,66% у 2016 р. Причиною цього стало впровадження податку на майно. Основою податку на майно до місцевих бюджетів України є орендна плата з юридичних і фізичних осіб, а також земельний податок.

Такі платежі у складі місцевих податків і зборів як збір за місця паркування транспортних засобів та туристичний збір мають тенденцію до скорочення показників. Проте, як зазначають аналітики, дана тенденція обумовлена недоліками податкового контролю за справлянням даних платежів, наявністю тіншових схем, відсутністю реального обліку за об'єктами, які підлягають оподаткуванню. Загалом ПДФО та місцеві податки і збори забезпечують 82,5% усіх податкових надходжень місцевих бюджетів [3, с. 43].

Ще одним джерелом наповнення місцевих бюджетів є податок на прибуток підприємств, динаміка обсягів мобілізації якого за аналізований період характеризується показниками поступового зростання з 0,26 млрд. грн. у 2014 р. до 5,87 млрд. грн. у 2016 р., або на 5,61 млрд. грн. Його частка у доходах місцевих бюджетів зростає на 1,25 відсоткових пункти. Значне зростання надходжень цього податку відбулося у 2015 р., адже до місцевих бюджетів поступає не лише податок на прибуток підприємств комунальної форми власності, а й податок на прибуток підприємств реального сектору економіки у розмірі 10% від обсягу мобілізованого платежу по відповідній території.

Суттєве зростання за аналізований період відбулося по таких податкових платежах як акцизний податок із вироблених в Україні товарів та податок на прибуток підприємств. Так, акцизний податок у динаміці 2014-2016 рр. зріс з 0,16 млрд. грн. до 11,63 млрд. грн., або на 11,47 млрд. грн., що становить 726,8%. Його питома вага у структурі доходів місцевих бюджетів у 2016 р. становить 7,91%. Значне зростання даного виду платежу обумовлено зростанням ставок податку на підакцизні товари, а також запровадженням 5% надбавки на підакцизні товари, яка відповідно до чинного законодавства наповнює місцеві бюджети.

Такі надходження як збори за спеціальне використання природних ресурсів, а з 2015 р. рентна плата за спеціальне використання природних ресурсів зазнали значного скорочення через вилучення значної їх частки до державного бюджету, а також перенесення плати за землю до складу місцевих податків і зборів. Зокрема, зменшення даних надходжень за аналізований період становили 12,04 млрд. грн. (з 14,56 млрд. грн. у 2014 р. до 2,52 млрд. грн. у 2016 р.). Відповідно їх частка у структурі доходів місцевих бюджетів скоротилася на 6,2 відсоткових пункти.

Податок за першу реєстрацію транспортних засобів справлявся до 2014 р. включно, а з 2015 р. цей платіж було перенесено до складу податку на майно у складі місцевих податків і зборів. У складі інших податків і зборів найбільшу частку займає екологічний податок, абсолютні

показники якого становлять 2,29% усіх податкових надходжень місцевих бюджетів.

Таким чином, розглядаючи структуру податкових надходжень дохідної частини місцевих бюджетів України можна зробити висновок, що у період 2014-2016 рр. за рахунок загальнодержавних податків і зборів було сформовано близько 70% усіх податкових надходжень місцевих бюджетів, а місцеві податки і збори становили близько 30%.

Література:

1. Звіти про виконання місцевих бюджетів України у 2014-2016 рр. URL: <http://treasury.gov.ua/> (дата звернення: 16.01.2018).

2. Податкові механізми відновлення соціально-економічного розвитку в контексті реформи 2016 року. URL: http://podatkovi_mehanizmu_f624.ua (дата звернення: 15.06.2018).

3. Сидор І. П. Податковий і неподатковий механізми наповнення місцевих бюджетів в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 9. С. 41-48.

Корпан Василь Любомирович

ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник – д.е.н., професор Кізіма Т.О.

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЯК ЧИННИК ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ

В основі трудової еміграції лежать різноманітні і глибинні причини, а рішення емігрувати залежить від поєднання різних чинників, таких як відсутність соціальної безпеки та правосуддя, низький рівень довіри до держави, а також кращі можливості для роботи за кордоном.

Однак центральною серед причин та рушійною силою трудової міграції є, безумовно, проблема економічного розвитку і, насамперед, низький рівень заробітної плати.

Дослідженню проблем трудової міграції присвятили свої праці чимало науковців, зокрема Е. Лібанова, О. Малиновська, В. Орешкін, С. Пирожков, Ю. Пахомов, М. Романюк, Т. Ромашенко, М. Шульга.

Безперечно, працівники мігрують з регіонів з низьким рівнем заробітної плати до регіонів з високим рівнем. Таким чином, основною ціллю мігранта є максимізація своїх доходів.

У зазначеному контексті наведемо характеристику динаміки мінімальної заробітної плати в Україні (табл. 1).

Як свідчать дані табл. 1, мінімальна заробітна плата в Україні є досить низькою та коливається в межах від 941 грн. у 2011 році, до 3723 грн. у 2018 році.